

TÕULOOMAKASVATUS

28
2 | 2024

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeringuid
maapiirkondadesse

Eesti Tõuloomakasvatuse Liit
EMÜ Veterinaarmeditsiini ja
Loomakasvatuse Instituut

TÕULOOMAKASVATUS

Eesti Tõuloomakasvatuse Liit
EMÜ Veterinaarmeditsiini ja Loomakasvatuse Instituut

4

76

48

27

57

LOOMAKASVATUS

- 4 Loomakasvatus 2024. aasta I poolaastal

TEADUS

- 8 Uuring: vanuse mõju EHF tõugu pulli sperma kvaliteedinäitajatele
- 11 Puhtatõuliste lihaveise aretuspullikute kontrollitud üleskasvatamine 2023.–2024. aastal
- 15 Efekttiivsest populatsioonimahust loomakasvatuses – mida see suurus näitab?
- 20 Innovatsioon piimatootmises: teaduse ja tootmise koostöö tõi häid lahendusi
- 22 Karjatervise protokoll – seakasvatuse uus kvaliteedistandard
- 23 Üleminekupiima potentsiaal seakasvatuses: bioaktiivsete ainete rakendamine põrsaste tervise parandamiseks

LOOMA TERVIS

- 24 Algatati aastast 1,67 miljonit maksev loomatauditõrje programm
- 26 Veiste tervisenäitajad paranevad tulevikus veelgi
- 27 Sinikeele tõbi sulgeb järjest Euroopa riikide veiste eksporti
- 29 Venemaa sekkub naaberriikide majandusse – transiidikeeld halvab loomade ekspordi

ETKÜ

- 30 ETKÜ nõukogu esimehena jätkab Tõnu Post
- 31 Usbekke jahmatas Eesti lehmade kõrge väljalüps

- 34 Ekspert: Loomade ekspordiks on oluline tutvuda asukohariigi oludega
- 35 Piimarasv tuleb põllult
- 35 Koostöö Hollandi farmeritega on andnud märkimisväärseid teadmisi
- 37 Hollandi aretajad kasutavad genotüüpiseerimist
- 38 Märja farm läbis kaks miljonit maksva uuenduskuuri
- 40 Paevälja talu uue lüpsilauda ehitamine murrab mustrit
- 42 Eesti raskevehobune Põllumees Maximus sai publiku lemmikuks
- 44 Põhjamaade piimatõud VikingGeneticsi andmetel

LIHAVEIS

- 45 Lihaveisekasvatajad valisid uue juhatuse
- 46 Saksamaal Euroopa Anguse Foorum 2024 kohtusid valdkonna tegijad
- 48 Šaroleekasvatajad usuvad, et lihaveisekasvatuse tulevik on helevalge
- 51 Külaskäik „Anguse osariiki“

PÕLISTÖUG

- 54 Eesti oma ajalooline piimaveis vajab jätkuvalt kaitset
- 55 *Quo vadis*, eesti maakari?
- 56 Eesti Maakarja Viss 2024 kasvataja: tulemuse annab hea aretustöö ja õige söötmine
- 57 G. Rundgren: esivanemad kõnelevad meiega läbi põlistõugude, me peaksime neid kuulama

LINNUKASVATUS

- 60 MTÜ Eesti Vutt farmide 2023. a jõudluskontrolli tulemused

SEAKASVATUS

- 64 Kohalik sealiha: Eesti (toidu) julgeoleku vundament

HOBUSEKASVATUS

- 67 Soojavereliste noortäkkude jõudluskontroll Tšehhi katsetallides
- 68 Soovitused hõbevärviliste hobuste aretuseks

AJALUGU

- 69 Superpull Grandboy sünnist möödus 50 aastat
- 71 Augustis püstitas parima eluajatodangu rekordi lehm Killi

UUDISED

- 73 40 miljonit eurot kanamunades sugupoole määramise tehnoloogiale
- 73 Saksa põllumajanduskoda näeb potentsiaali tõhususes, loomade heaolus ja varajases avastamises
- 74 Saksamaa muudab 1 miljardi suuruse toetuspaketiga sigade heaolu
- 74 Saksamaa aretuseltsi uus president Hans-Willi Warder
- 74 Saksamaa liiduprogramm loomade pidamise ümberkorraldamiseks
- 75 Maailma tippkümnesse jõudis Eestis tõupull Pursuit
- 76 Aasta põllumees 2024 Margo Klaasmägi unistab elujõulisest maaelust

Karjatervise protokoll - seakasvatuse uus kvaliteedi-standard

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet otsustas „Uute toodete, tavade, protsesside ja tehnoloogiate arendamise toetuse“ meetme raames rahastada projekti „Sigade karjatervise ja heaolu protokoll prototüübi arendamine“.

ALO TÄNAVOTS

Eesti Maaülikooli põllumajandusdoktor

Projekti eesmärk on arendada välja sigade karjatervise ja heaolu protokoll prototüüp, mis võimaldab farmides süsteemselt hinnata ja jälgida sigade tervislikku seisundit, heaolu ning pidamistingimusi. Selle tulemusena saavad seakasvatajad teavet, kuidas tuvastada ja lahendada sigade tervise ning heaolu kitsaskohti, parandades seeläbi ka loomade üldist heaolu ning tootmise efektiivsust.

Loomade heaolu

Projekti käigus analüüsitakse olemasolevaid andmehoiवेशüsteeme ning hinnatakse, milliseid hetkel registreeritavaid andmeid saab protokollis kasutada ja mida tuleb farmidest lisaks koguda, et tagada protokoll rakendatavus. Projekti hüpoteesiks on, et kõrvalekalded sigade tervises kajastuvad nende tootmisnäitajates, mille pidev jälgimine koos täiendavate andmetega aitab tuvastada varakult tervise- ja heaoluprobleeme ning võimaldab õigeaegselt sekkuda. Lisaks töötatakse välja konkreetsed algoritmid kogutud andmete töötlemiseks ja kasutamiseks.

Protokollil on oluline roll ka sealih kvaliteedi parandamisel. Euroopa Liidu loomataudide ennetamise ja jälgimise regulatsioonide valguses keskendutakse projektis ka bioturvalisuse ja loomade heaolu seirele, mille eesmärk on vähendada antibiootikumide kasutamist ning rahuldada tarbijate nõudmisi kvaliteetse ja ohutu toidu osas. Samuti aitab see kaasa Eesti põllumajandusstrateegia eesmärkide saavutamisele, sealhulgas loomade tervise ja heaolu parandamisele ning kestliku toidutootmise edendamisele.

📍 Karjatervise projekti laiendatud koosolek Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrollis maaülikooli loomakasvatuse eriala magistrantide osavõtul. Foto: A. Tänavots.

Suur kaasatus

Projekti läbiviimisel osalevad koostööpartneritena Eesti Tõusigade Aretusühistu (ETSAÜ), Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS (EPJ) ning Eesti Maaülikool (EMÜ). Viimane mängib olulist rolli teadusliku taustauuringu teostamisel ja protokoll metoodiliste lahenduste väljatöötamisel. EMÜ teadlased töötavad koostöös EPJ andmehoiवेश ja andmetöötamise ekspertidega, et arendada välja algoritmid, mis muudavad kogutud andmed praktiliseks informatsiooniks. ETSAÜ liikmete farmidest on projekti kaasatud OÜ Hinnu Seafarm ja OÜ Kaubi Farmid, kes tegelevad igapäevaselt täistsüklilise seakasvatusega. Nende farmide osalus projektis tagab praktilise sisendi protokoll arendusse, kuna farmidel on suur kogemus sigade tervise ja heaolu igapäevasel jälgimisel ning andmete kogumisel. Projektis osaledes pakuvad nad väärtuslikku teavet ja tagasisidet, et väljatöötatud protokoll oleks kasutajasõbralik ja rakendatav tootmises.

Samuti kaasatakse projekti välispartnereid: näiteks on oma nõusoleku osaleda andnud sellised tuntud firmad nagu Topigs Norsvin ja DSM-Firmenich, kes toovad rahvusvahelist teavet sigade aretuse ja tervise valdkonnast.

Projekti lõppresultaadina valmib sigade karjatervise ja heaolu protokoll prototüüp, mille edasiarendust saab hil-

jem rakendada erinevates sigalates, et parandada sigade tervist ja suurendada tootmise jätkusuutlikkust. Lisaks toetab projekt teadlikkuse tõstmist seakasvatusektoris ja tarbijate hulgas, viies teadusuuringud ning praktilised lahendused otse farmide tasandile. Projekti tulemusi tutvustatakse läbi seminaride, infopäevade ja publitseerimise erialaajakirjades. ■

Hea teada

Projekti kestuseks on planeeritud 10 kuud (01.08.2024–31.05.2025).

Projekti „Sigade karjatervise ja heaolu protokoll prototüübi arendamine“ elluviimist toetab Eesti maaelu arengukava (MAK) 2014–2020 meede 16.2 „Koostöö“ uute toodete, tavade, protsesside ja tehnoloogiate arendamise toetus.